

Nuovo Corso di Dogmatica, red. T. Schneider, 2 tomy, ed. Italiana a cura di G. Canobbio, A. Maffeis, Brescia, Queriniana, 1995

„Nowy podręcznik dogmatyki” wydany w języku niemieckim pod tytułem *Handbuch der Dogmatik* w wydawnictwie Patmos w Dusseldorfie (1992), w dwóch tomach, został przetłumaczony i wydany w języku włoskim w wydawnictwie Queriniana, w Brescii (1995) pod tytułem „Nowy kurs dogmatyki” (*Nuovo corso di dogmatica*). Podręcznik ten został opracowany przez grupę doświadczonych wykładowców różnych fakultetów teologicznych w Niemczech pod redakcją Teodora Schneidera. Wydania podręcznika w języku włoskim podjęli się G. Canobbio i A. Maffeis, natomiast tłumaczenia z języka niemieckiego na język włoski dokonał C. Danna.

Niemieccy teologowie postawili sobie za cel stworzenie dydaktycznego i naukowego podręcznika dogmatyki katolickiej, pogłębionej i odnowionej w myśl nauki Soboru Watykańskiego II. Dlatego też, Podręcznik stanowi w kompendium treści wiary chrześcijańskiej, które zostało ułożone zgodnie ze sposobem wykładu prawd wiary we współczesnej teologii systematycznej.

„Nowy podręcznik dogmatyki” zachowuje uformowane w ciągu długiej teologicznej tradycji nauczycielskiej i naukowej traktaty dogmatyczne. Tak więc, jest on podzielony na następujące traktaty: „Zagadnienia wstępne” (opracował Jiirgen Werbick); „Nauka o Bogu” (opracowali Dorotea Sattler i Theodor Schneider); „Nauka o stworzeniu” (opracowali Dorotea Sattler i Theodor Schneider); „Chry-stologia” (opracował Hans Kessler); „Pneumatologia” (opracował Bernd Jochen Hilberath); „Nauka o łasce” (opracował Bernd Jochen Hilberath); „Eklezjologia” (opracował Siegfried Wiedenhofer); „Mariologia” (opracowali Alois Muller i Dorotea Sattler); „Nauka o sakramentach” (opracował Franz-Josef Nocke); „Eschatologia” (opracował Franz-Josef Nocke); „Nauka o Trójcy” (opracował Jurgen Werbick). Właśnie takie następowanie po sobie fundamentalnych tematów teolo-

gicznych odzwierciedla układ i trynitarną strukturę chrześcijańskiego „Wyznania Wiary” (Credo). Z tego względu, ułożenie poszczególnych traktatów w „Nowym podręczniku dogmatyki” posiada swoją wewnętrzną logikę i w najlepszy sposób wyraża całą treść wiary chrześcijańskiej.

„Zagadnienia wstępne” wyjaśniają, czym jest dogmatyka, omawiają jej metodę, fundamentalne założenia i charakter naukowy. Pierwszy, ściśle dogmatyczny traktat wynikający z historyczno-zbawczego charakteru Objawienia, stanowi „Nauka o Bogu” Traktat ten, który zawiera już w sobie naukę o Trzech Osobach Boskich: Ojcu, Synu i Duchu Świętym, jest kluczową i fundamentalną prawdą wiary chrześcijańskiej, która będzie rozważana pod różnymi aspektami w kolejnych traktatach, aby w końcu stać się osobnym, usystematyzowanym traktatem „O Bogu Trójjedynym” Tak więc, „Nauka o Trójcy” zbiera w sobie i wyraża w zwięzły sposób całość wiary chrześcijańskiej. Równocześnie określa ona ostateczny przedmiot nadziei chrześcijańskiej jako wspólnoty życia w całej pełni z Trójjedynym Bogiem. Wiara bowiem jest ukazana jako prawdziwe i pełne życie, które zostało nam ofiarowane przez Boga.

Ścisły związek wiary i życia jest wyrażony poprzez podział „Nowego podręcznika dogmatyki” na trzy główne części o następujących tytułach: Część pierwsza – „Bóg życia” (która zawiera traktaty: „Nauka o Bogu” i „Nauka o stworzeniu”); Część druga – „Jezus Chrystus jako Droga Życia” (zawiera tylko jeden traktat, a mianowicie „Chrystologię”); Część trzecia – „Życie w mocy Ducha” (który zawiera najwięcej traktatów: „Pneumatologię”, „Naukę o łasce”, „Eklezjologię”, „Mariologię”, „Sakramentologię” i „Eschatologię”). Osobną część stanowi „Zakonczenie” zatytułowane: „Bóg Trójjedyny jako Pełnia Życia” (zawierający „Naukę o Trójcy”).

Każdy traktat został opracowany według określonej metody i posiada swoją wewnętrzną strukturę, a mianowicie: „Wprowadzenie” (część 1), w którym są przedstawione różne trudności i problemy związane z danym zagadnieniem oraz możliwości i próby ich rozwiązania; „Fundament biblijny” (część 2) ukazuje w sposób bardzo szeroki i dokładny prawdy objawione w Starym i Nowym Testamencie dotyczące danego zagadnienia; „Rozwój historyczno-dogmatyczny” (część 3) pomaga zrozumieć sens ogłoszonych w historii dogmatów; „Refleksja systematyczna” (część 4), która jest próbą systematycznego wyrażenia prawd objawionych, przekazywanych przez Pismo św. i Tradycję, na tle współczesnych uwarunkowań i oczekiwań współczesnego człowieka.

Bardzo cenna jest również wybrana literatura teologiczna, podana na końcu każdego traktatu, która może pomóc w pogłębieniu własnej refleksji dotyczącej zagadnień szczegółowych, a także krótkie noty biograficzne dotyczące autorów poszczególnych traktatów (zawarte w drugim tomie podręcznika).

Każde zagadnienie teologiczne jest bardzo szeroko i dokładnie opracowane. „Nowy podręcznik” zawiera wszystkie konieczne informacje dotyczące poszcze-

gólnych tematów oraz wskazuje na różne sposoby rozwiązywania trudnych kwestii. Dzięki temu, czytelnik może ogarnąć w całości treści wiary chrześcijańskiej i pogłębić zrozumienie poszczególnych prawd. Dlatego, podręcznik nie jest skierowany jedynie do studentów teologii, wykładowców, katechetów, czyli wszystkich osób odpowiedzialnych w szczególności za przepowiadanie Ewangelii, lecz również do wszystkich wierzących. W tym celu została zastosowana odpowiednia forma graficzna tekstu, dostosowana do różnych grup czytelników. I tak, zagadnienia szczegółowe są zapisane mniejszym charakterem liter, natomiast podsumowanie najważniejszych stwierdzeń dotyczących głównego tematu zapisano kursywą.

Poszczególne traktaty zostały opracowane przez autorów katolickich z uwzględnieniem niektórych problemów ekumenicznych. We „Wstępie”, T. Schneider zaznacza, że pierwsze opracowania tematów przez poszczególnych autorów były uważnie rozważane w grupach roboczych, natomiast końcowe ujęcie i schemat poszczególnych traktatów jest owocem wspólnej pracy całego zespołu redakcyjnego.

Opracowań niektórych tematów nie można przyjmować jednak bezkrytycznie. Trudno na przykład zgodzić się ze sposobem omówienia zagadnienia grzechu pierworodnego w „Traktacie o stworzeniu” (ss. 212-214), które jest przedstawione raczej jako prywatna nauka św. Augustyna, która przeszła w kolejnych wiekach do „tradycji teologiczno-kościelnej łacińskiego Zachodu”. Być może na ujęcie i sposób przedstawienia niektórych trudnych tematów teologicznych rzutuje ekumeniczne nastawienie.

„Nowy podręcznik dogmatyki” wychodzi naprzeciw zapotrzebowaniu tych, którzy chcą poznać teologię, lecz czują się zagubieni i zakłopotani wobec dużej rozpiętości zagadnień, pojęć i rozważań teologicznych we współczesnej literaturze teologicznej. Przede wszystkim jednak, może on być przewodnikiem dla wszystkich wierzących, którzy pragną przygotować się na wejście w trzecie tysiąclecie chrześcijaństwa.

ks. Włodzimierz Wołyniec